

qual pren nom, uns 3 k. més a l'Est, i més elevat (cf. l'art. *Torà*, supra).

HOMÒNIMS. 1) Pel context sembla que no pot referir-se al poble de l'Urgellet, potser un ant. hom. de la Garrotxa, en un doc. de 1191 que cita un «Alodio de *Tost*» junt amb *Bòlds*, *Esparc* i St. Joan (Mon-salv. xv, 332.2).

2) *Coll de Tost*, a Cerdanya, prop d'Isòvol, citat entre el tossal del congost del Segre i el pujol del Castellar (anotat en la meva enq. local, cf. *E.T.C.* I, 193).¹⁰ Potser es refereix al mateix lloc, *AlcM* (c), com a nom encara que la definició que en dóna, en relació al Segre, indicaria un altre paratge çmalentès?

TAÚS, poble amb municipi a l'altre costat del Se-¹⁵ gre, uns 15 k. dret a l'O. de *Tost*.

PRON.: *taús*, amb gentilici *tausàns*, a Organyà, Casac. 1920; id. en les enq. de 1957, i en la de Taús (xviii, 13-18).

MENCIONS ANT. PPujol (*Est. Rom. IEC* II, 95n)²⁰ creu que ja devia existir el 839, per més que no figurei a l'Acta C. SdUrg.; 775: *Tbaus* (Colle. Mor. I, 13) (doc. explicat i copiat s. v. *Baén* i *Capristano*); 806: *Tabus* (Coy, *Sort y Com. Nog.*, 124); 814: «ipsas ecclesias de *Tbaus* --- villa de *Tbaus* --- *Romani* ---²⁵ *Cuberas* --- in com. Paliarensi», doc. inèdit de la Bibl. du Roy, copiat per Fossà: del comte Frèdol sobre les terres que «de potestate sarracenorū abstracti» (*Cart. Alart-Aragó* I, 100).

866: «--- in pago *Cortitano* usque in *Nocaria* ---³⁰ supra castro *Arbolone* et de *Pentina* et de *Mollete*, villa q. d. *Gerri*, *Viletà* in super *Gerr*, et de *Tauvit* usque in *Guardia* --- et --- *Echa* et *Montagnonio* usque in *Bovemortuo*», doc. de Gerri en la Colle. Moreau II, 52-53, on es deu haver d'esmenar *Tauvit* en *Tauuç* car hi reconeixem *Pentina*, *Guàrdia d'Ares*, *Montanissell*, *Serra de Boumort*, i altres llocs prop de Taús. *Fi S. IX* (Serrano) o *fi S. XI* (Puig Ferreter): «et in super *Gerre*, et de *Taovis* usque in *Guardia* --- et de *Montagnon* usque in *Bove Mortuo*» (SerranoS., *NHRbg.*, i *Cart. Lavaix*, § III, 7) (probable esmenar en *Tauus*). Ells el creuen fals, però només serà mal datat, com ho serà també el següent, perquè la toponímia és autèntica, i ben semblant a la d'aquest i del precedent; 814: «villa q. v. *Equa* --- Or. collo de⁴⁵ *Inforcatos* --- *Aquilonis* in rivo q. discurrit de *Mollete* --- qui discurrit ante *Tabus* et jungit --- *Echa*, Occ. *Portella de Pentina* Mer. *Bove Mortuo* ---» (SerranoS., *NHRbg.*, el creu falsificat en el S. XI).

1094: «castro de *Thaus* --- Sancti Martini et Sancti Juliani de *Thaus*» (*BABL* VIII, 541); 1094: «ad S. M. Gerri --- uncias II --- ad Sti. Martini de *Thaus* --- unc. II; ad S. Juliani de *Thaus* unc. I, ad Sta. M. de *Castels* unc. I» (*BABL* VIII, 541); 1099: «Sig. Bdu Guill. de *Taus*» (*Cart. Tavèrnoles*, p. 114.⁵⁵ 23).

1132: Brndus. de *Taus*, Arnallí de *id.* (*BABL* v, 420, noms que es repeteixen en un doc. de 1140, p. 421); 1133: Brnd. de *Taus* firma un doc. d'Andorra (Valls Tab., *Priv. d'Andorra*, 383); 1164 o 1163, al⁶⁰

mon. de Gerri «alodio de *Castellis*, de *Bescarbo*, dec. de condaminis de *Taus*», butlla papal (SerranoS. o. c., 109; Kehr, *Papsturk.*, 398); 1177: Pere Ajars de *Taus* (*BABL* VI, 394); 1206, orig. Estefania mulier de do. de *Tabus* --- filiorum G. et A. de *Taus*» de l'Arx. de Gualter, llegit a Sols.

1280: *Taus* (*Rat. Decim.*, i err. *Taust* en la de 1279, pp. 196 i 188); 1288: Bernat de Castris, capellà de *Tabús* --- *Thausio* (SerraV., *Pinós M.* III, 276); 1518: *Sauquet* e *Saucadell*, llochs de *Taus* (*Spill de Castellbò*).

Detall pacient que ha resultat mostrar una forma *Tabús* (o *Taús*), constant des del S. VIII (llevat de les formes esmenades en dos docs. del S. IX).

ETIM. M.-Lübke (*BDC* XI, 7) es limitava a declarar *Tost* d'origen obscur. Per notes meves, que guardo, datades de 1957, ja vaig comprendre que havia d'haver-hi alguna comunitat d'origen entre *Taús* i *Tost*, pobles tan veïns enfront l'un de l'altre en el mateix sector del Segre. I que potser hi havia també un lligam amb el nom del poble aragonès *Taúste*, la forma del qual ve a ser una combinació dels sons comuns als dos noms que ens interessen. Crec que ho havia donat a conèixer ja abans, per més que en *E.T.C.* I, 224, em limito a posar-los junts, com pre-romans, sense més explicació. Sigui següent-me (o com idea pròpia) *AlcM* es fa la mateixa conjectura unitiva, però preferint-hi entendre *Tost* com el cat. ant. *tòst*, ll. *ròstus* (error degut a la pron. errònia de la o del NL com oberta, que ja refuto en *DEC* VIII, 633b53-58). Com hem vist després es pronuncia *Tòst* amb o tancada, i és ja la pron. que reflecteix la grafia *Tusto*, de l'autoritzadíssim doc. de 1036.

L'arag. **TAÚSTE**, és població important i antiga, uns 45 k. a l'O. de Saragossa, vora el riu Arbe, uns 7 k. abans de la seva confluència amb l'Ebre a la fi de la serra que prolonga els *Montes de Castejón*. Molt documentat ja des d'antic, i amb grafies que donen fe de l'accentuació en la u: *Tabust* en la Cròn. de Jaume I, cap. 135; 1315: *Taust* i *Taúste* (*CoDoACA* XII, 313; *DECat* v, 907b58); 1493: «en la villa de *Taust*, con ---», doc. de Saragossa (SerranoS., *BRAE* IX, 263).

Una via acceptable per a l'explicació dels dos noms catalans i fins de tots tres, ens la suggereix la situació de *Taús*: precisament al pas d'una ampla collada entre els vessants del Segre i els de la Noguera Pallaresa. Això justament deu expressar el nom. Un de tants compostos del basc *ate/ata* 'porta, portell, port', que ha deixat molts NLL en aquestes altes valls del Segre i les Nogueres, amb afèresi de la a: *Tavascan* < ATA-B'AZKAN, *Taüll* < ATA-URI/LI, *Das ATE-ATÇE*, *Adons AT-UNTÇE*.

En *Taús* pot estar combinat amb el bc. comú *uts* (*buts(e)*) que és el mot basc normal per a la idea de 'buit', però que ha tingut valor més general i vague. Que Azkue defineix «mero, simple, puro, desprovis-